

STRATEGI PEMBELAJARAN BAHASA PELAJAR PRASISWAZAH PENGAJIAN BAHASA MELAYU DI PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY, PATTANI BERDASARKAN JANTINA, TAHUN PENGAJIAN DAN TAHAP PENCAPAIAN

(*Language Learning Strategy among Undergraduates Students in Malay Language Program in Prince of Songkhla University, Pattani Based on Gender, Years of Studies and Achievements Level*)

NUR SYAFINA MOHD SABRI
Universiti Kebangsaan Malaysia
bentlygak@gmail.com

Dihantar pada:
21 Julai 2018

Diterima pada:
30 Oktober 2018

Koresponden:
bentlygak@gmail.com

Abstrak: Kajian ini dijalankan bertujuan untuk mendapatkan maklumat mengenai tahap penguasaan strategi pembelajaran bahasa (SPB) yang digunakan dalam kalangan pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu di *Prince of Songkhla University*, (PSU) Pattani. Secara khusus, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti perbezaan SPB Melayu pelajar berdasarkan jantina, tahun pengajian dan tahap pencapaian. Kajian tinjauan ini dijalankan terhadap seramai 100 orang pelajar telah dipilih secara rawak mudah untuk dijadikan responden kajian dengan menggunakan instrumen soal selidik. Data dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package For Science* (SPSS) versi 23.0 bagi menganalisis statistik inferensi. Hasil kajian menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan faktor jantina dan tahun pengajian dengan SPB mengikut kemahiran bahasa. Dari segi hubungan pula, tidak terdapat hubungan antara SPB mengikut kemahiran bahasa dengan tahun pengajian dan tahap pencapaian pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Hal ini menunjukkan bahawa SPB yang digunakan oleh pelajar tidak mempengaruhi pembelajaran pelajar berdasarkan jantina, tahun pengajian dan pencapaian Bahasa Melayu pelajar Pengajian Bahasa Melayu di PSU. Implikasi kajian ialah pensyarah Bahasa Melayu PSU perlu mempelbagaikan kaedah mengajar supaya pelajar dapat mempelajari dan menguasai Bahasa Melayu dengan mudah dan berkesan.

Kata kunci: Strategi pembelajaran bahasa, pendidikan Bahasa Melayu, jantina, tahun pengajian, tahap pencapaian, pelajar prasiswazah

Abstract: This study was conducted to obtain information on the level of mastering the language learning strategy (LLS) used among undergraduate students of Malay Language Studies at Prince of Songkhla University, (PSU) Pattani. Specifically, this study aims to identify differences in SPB Malay students based on gender, years of study and achievement levels. This survey study was conducted on 100 students who were randomly selected to be used as respondents by using questionnaire instruments. The data were analyzed using Statistical Package For Science (SPSS) version 23.0 to analyze the inference statistic. The results showed that there were no differences in gender factors and years of study with LLS according to language skills. In terms of relationships, there is no relationship between LLS according to language skills with years of study and the level of student achievement in learning Malay. This suggests that the LLS used by the students did not affect the learning of the students based on gender, years of study and achievement of Malay Language students at PSU. The implication of the study is that the PSU Malay lecturer needs to diversify teaching methods so that students can learn and master the Malay language easily and effectively.

Keywords: Language learning strategy, Malay Language education language skill, gender, year of study, achievements, students undergraduate

PENGENALAN

Penguasaan sesuatu bahasa amat penting dalam kehidupan manusia terutamanya dalam bidang pendidikan, perniagaan, pekerjaan dan sebagainya yang memerlukan komunikasi untuk berhubung dengan lebih mudah dengan pelbagai pihak. Dalam konteks pengajaran dan pembelajaran, strategi pembelajaran merupakan teknik atau langkah yang diambil oleh pelajar dalam merangka atau menyusun cara pembelajaran mereka.

Menurut Zamri (2015), langkah-langkah dalam pembelajaran akan membantu para pelajar memahami apa yang mereka belajar dengan mudah, cepat dan mewujudkan persekitaran yang menyeronokkan. Di samping itu juga, ia turut memberi peluang kepada pelajar untuk menjadi lebih matang, lebih berdikari, dan cekap dalam mengaplikasikan pelbagai strategi pembelajaran yang diketahui mengikut situasi terutamanya dalam proses pembelajaran mereka.

Zamri, Nik Mohd Rahimi dan Mohamed Amin (2010) menyatakan bahawa strategi pembelajaran adalah cara-cara atau teknik yang digunakan oleh pelajar bagi membantu proses pembelajaran mereka. Penggunaan strategi pembelajaran yang pelbagai dapat membantu pelajar mempelajari bahasa dengan lebih baik. Kamarul Shukri dan Mohamed Amin (2010) menyatakan, pelajar bahasa yang mampu menggunakan pelbagai strategi pembelajaran bahasa dengan baik dan betul dapat meningkatkan kemahiran berbahasa mereka kerana mereka lebih bersedia dengan strategi yang telah dipelajari.

Bagi menggunakan strategi pembelajaran bahasa dengan baik, seseorang pelajar itu perlu dibimbing. Mereka memerlukan bantuan untuk belajar bagaimana cara berkesan dalam mempelajari bahasa. Oleh yang demikian, guru bahasa memainkan peranan penting dalam hal ini dan guru perlu bertindak membantu pelajar dengan memperkenalkan pelbagai komponen bahasa yang betul. Hal ini sekali gus dapat melancarkan proses pembelajaran dan dapat mempertingkatkan kemahiran berbahasa pelajar.

PENGAJIAN BAHASA MELAYU DI THAILAND

Di Thailand, bahasa Thai merupakan bahasa utama penduduk di Thailand. Namun di kawasan Selatan

Thai, bahasa Melayu menjadi bahasa perhubungan penduduk Selatan Thai khususnya di kawasan Pattani, Yala, Narathiwat dan Satun. Wilayah Selatan Thai ini merupakan wilayah Melayu dan bahasa Melayu merupakan bahasa perhubungan dalam segala urusan dan kehidupan seharian.

Menurut Worawit Baru (1999) mengatakan sebelum 1808, iaitu zaman kerajaan Melayu Pattani belum dihapuskan oleh kerajaan Siam, wilayah Pattani, Narathiwat dan Yala ini merupakan antara wilayah-wilayah yang berada di bawah kekuasaan kerajaan Melayu Pattani. Pada masa dahulu kerajaan Melayu Pattani ini merupakan sebuah negeri yang berdaulat dan sebelum abad ke-15 dikenali dengan nama Langkasuka.

Sehubungan itu, masyarakat yang merupakan penduduk pribumi kawasan ini pada zaman dahulu ialah orang Melayu yang beragama Islam dan rata-ratanya bertutur dalam bahasa Melayu. Wilayah-wilayah Selatan Thai ini merupakan wilayah yang bersempadan dengan Malaysia yang merupakan sebuah negara yang majoriti penduduknya orang Melayu, berbahasa Melayu, beragama Islam dan hidup mengikut adat istiadat Melayu.

Jelas Worawit Baru (1999), orang Melayu di Thailand masih menggunakan bahasa Melayu dan mengamalkan adat dan budaya Melayu, khususnya bagi yang tinggal di kawasan sempadan Selatan Thai yang seiring berhubung dengan masyarakat Melayu Malaysia. Keadaan sedemikian menyebabkan wilayah-wilayah tersebut menjadi benteng yang kukuh yang selalu menerima saluran bahasa Melayu dan budaya Melayu daripada negara jirannya secara berterusan.

Pattani masih lagi memainkan peranan penting sebagai pusat pengajian Islam yang secara tidak langsung mengukuhkan status bahasa Melayu di kawasan tersebut. Bahasa Melayu diajar di tadika, iaitu di kelas-kelas khas untuk masyarakat Islam belajar tentang Islam, sama ada di surau, masjid atau sekolah-sekolah tertentu pada sebelah petang atau hari minggu.

Peringkat pengajian tinggi pula menunjukkan bahasa Melayu ditawarkan sebagai salah satu krusus bahasa asing, dan bagi pelajar yang mengikuti bidang Pengajian Islam, krusus bahasa Melayu merupakan salah satu mata pelajaran penting. Bahasa Melayu yang diajar di sekolah dan universiti agak berbeza dengan bahasa Melayu

yang digunakan dalam pertuturan seharian. Di universiti, krusus Bahasa Melayu yang ditawarkan ialah Bahasa Melayu Standard, iaitu Bahasa Melayu yang formal seperti mana yang diajar di sekolah-sekolah di Malaysia. Tulisan rumi dan jawi diperkenalkan kepada pelajar dalam mempelajari bahasa Melayu.

Di *Prince of Songkhla University, Pattani* (PSU) kursus atau pengajian Bahasa Melayu yang ditawarkan ialah *Asas Bahasa Melayu, Bahasa Melayu Umum, Perbualan dalam Bahasa Melayu, Membaca dalam Bahasa Melayu, Penulisan dalam Bahasa Melayu, Tatabahasa Bahasa Melayu, Kajian Sastera Melayu, Ucapan dalam Bahasa Melayu, Puisi, Cerpen dan Novel Bahasa Melayu, Gubahan Puisi dan Penerbitan Bahasa Melayu*.

Norizah (2005) dalam dapatan tembuwal bersama pensyarah yang mengajar bahasa Melayu di PSU menyatakan mereka mengajar kedua-dua bentuk sistem tulisan tersebut kepada pelajar. Namun bagi bidang pengajian bahasa Melayu, sistem tulisan rumi lebih diberi keutamaan. Buku *Tatabahasa Dewan* yang diterbitkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka, Malaysia menjadi bahan rujukan utama pensyarah dan pelajar di universiti tersebut. Di universiti ini juga, kebanyakan bahan rujukan dan majalah-majalah dalam bahasa Melayu yang menjadi bahan bacaan pelajar adalah dibeli dari Malaysia atau diberi secara percuma oleh Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.

Untuk memartabatkan bahasa Melayu di Selatan Thai, pihak Dewan Bahasa dan Pustaka telah memberi kerjasama dan bantuan kepada hampir semua universiti di Thailand yang menawarkan Pengajian Bahasa Melayu. Program ini dilakukan melalui Majlis Antarabangsa Bahasa Melayu yang dilancarkan pada 21 Ogos 2000. Penubuhan majlis ini adalah untuk melaksanakan dan menyelaraskan segala kegiatan yang menjurus kepada perkembangan bahasa dan persuratan Melayu di peringkat antarabangsa.

Kegiatan majlis tersebut meliputi kerjasama dalam penubuhan dan pengukuhan pusat Pengajian Melayu di institusi pengajian di peringkat antarabangsa; kurikulum dan bahan/pembelajaran; program pertukaran sarjana/pelajar/penyelidik pengajian Melayu dalam kalangan negara anggota; skim pertukaran/pemberian bahan berbahasa Melayu atau bahan tentang peradaban Melayu dalam kalangan negara anggota; penyediaan bahan pelajaran berbahasa Melayu dalam pelbagai

bidang; membantu penerbitan sumber rujukan/bahan rujukan yang relevan dan terkini; pertemuan bahasa dan persuratan Melayu di peringkat antarabangsa dan program galakan perkembangan bahasa dan persuratan Melayu anugerah, hadiah, sumbangan dan sebagainya.

Bahasa Melayu yang diajar di pusat pengajian tinggi Thailand adalah bahasa Melayu Standard sama seperti bahasa Melayu yang diajar di sekolah atau pusat pendidikan di Malaysia. Bahasa Melayu Standard ini agak berbeza dengan dialek Melayu yang digunakan dalam pertuturan harian di Selatan Thai dari beberapa segi, terutamanya dari segi sebutan dan perbendaharaan kata. Kajian ini dijalankan bertujuan melihat strategi pembelajaran bahasa yang digunakan oleh pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu di PSU dalam meningkatkan tahap penguasaan bahasa Melayu mereka.

PENYATAAN MASALAH

Kajian tentang strategi pembelajaran bahasa dalam bidang Bahasa Melayu di universiti Thailand yang berfokus kepada strategi pembelajaran mendengar, bertutur, membaca dan menulis adalah suatu yang baru. Kebanyakan kajian mengenai SPB adalah berkaitan dengan kajian mengenai strategi pembelajaran Bahasa Inggeris antaranya oleh Kasma Suwaranak (2012), Nisakorn Prakongchati (2010), Nisakorn Prakongchanti (2007), dan Orawee Pannak dan Thanyapa Chiramanee (2011).

Pernyataan tersebut telah mendorong pengkaji untuk membuat kajian tentang strategi pembelajaran bahasa Melayu di Thailand dengan memilih PSU, Pattani sebagai lokasi kajian. Kajian yang dijalankan ini adalah untuk melihat penggunaan strategi pembelajaran bahasa dalam kalangan pelajar prasiswazah pengajian bahasa di PSU selatan Thailand. Selain itu, kajian ini juga diharap dapat membuka ruang dan peluang kepada pengkaji-pengkaji lain untuk meneroka dan memperbanyakkan kajian mengenai strategi pembelajaran bahasa Melayu di Thailand.

Kajian-kajian mengenai bahasa Melayu sudah banyak dijalankan di Thailand, namun kajian mengenai strategi pembelajaran bahasa Melayu tidak pernah dijalankan. Hal ini telah menarik minat pengkaji kerana ia adalah suatu perkara yang baharu yang perlu dikaji bagi meningkatkan pengetahuan dan penguasaan bahasa Melayu di

Thailand. Kebanyakan kajian bahasa Melayu sebelum ini lebih tertumpu kepada leksikal bahasa, penguasaan bahasa Melayu, sikap dan penggunaan bahasa Melayu, penggunaan dialek dan sebagainya.

Antara kajian mengenai bahasa Melayu yang telah dijalankan di Thailand khususnya di kawasan selatan Thailand adalah seperti kajian yang dijalankan Ab. Razak dan Saiful Haq (2011) yang berkaitan tahap penguasaan bahasa Melayu, Norizah (2005) berkaitan tentang sikap dan penggunaan bahasa Melayu dalam kalangan pelajar universiti di Selatan Thai, Fathiyah Chapakiya (2008) amalan pengajaran bahasa Melayu di sekolah agama rakyat, Phaosan Jehwae (2004) mengkaji morfologi bahasa Melayu Pattani, Kamaruddin Esayah (1998) mengkaji aspek fonologi Dialek Melayu Satun dengan Dialek Melayu Pattani, Ruslan Uthai (2005) membuat kajian tinjauan ciri-ciri istimewa Dialek Melayu Pattani, Worawit Baru (1990) dengan kajian pengaruh bahasa Thai dalam bahasa Melayu Pattani, dan Suraiya Chapakia (2010) dengan kajian mengenai pengaruh leksikal bahasa Thai dalam Dialek Pattani. Berdasarkan pernyataan di atas, jelas dapat dilihat tidak ada satu pun kajian mengenai strategi pembelajaran bahasa Melayu dijalankan di Thailand.

Kajian yang melihat kepada perbandingan penguasaan bahasa Melayu berdasarkan jantina, tahun pengajian dan pencapaian bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Thailand juga amat kurang dikaji. Kajian-kajian sebelum ini lebih berfokus kepada sosiologi bahasa Melayu. Kajian-kajian lain juga lebih tertumpu kepada dialek bahasa Melayu Pattani berbanding kajian mengenai bahasa Melayu standard yang perlu dikuasai oleh pelajar khususnya bagi membantu pelajar menguasai bahasa Melayu dengan lebih baik. Penguasaan bahasa Melayu standard dalam kalangan pelajar adalah perlu bagi membantu mereka untuk menggunakannya dengan baik memandangkan penggunaan bahasa Melayu standard adalah penting dalam sistem pentadbiran dan pendidikan kawasan Selatan Thailand.

Pengkaji-pengkaji sebelum ini pernah membuktikan bahawa kajian mengenai strategi pembelajaran bahasa (SPB) amat penting semasa mempelajari bahasa kedua atau bahasa asing. Terdapat beberapa pengkaji yang pernah membuktikan tentang kepentingan memahami

proses dan kaedah dalam mempelajari bahasa kedua atau bahasa asing. Kurang kepada kajian yang mengkaji bagaimana seseorang pelajar itu berjaya menguasai sesuatu aspek bahasa tersebut. Oleh demikian, kajian-kajian mengenai strategi pembelajaran dan penguasaan bahasa Melayu yang kurang dijalankan ini perlu dipandang serius dan diperlukan dalam bidang bahasa Melayu bagi meningkatkan penguasaan bahasa Melayu dalam kalangan pelajar PSU selatan Thailand.

OBJEKTIF KAJIAN

Secara am, kajian ini dijalankan bertujuan untuk melihat penggunaan SPB yang digunakan oleh pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu PSU berdasarkan jantina, tahun pengajian dan pencapaian dalam bahasa Melayu. Secara khusus, objektif kajian SPB dalam kalangan pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu di PSU, Pattani adalah untuk:

1. Mengetahui pasti perbezaan SPB yang digunakan dalam kalangan pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu PSU berdasarkan jantina dan tahun pengajian.
2. Mengetahui pasti hubungan antara SPB dengan tahap pencapaian Bahasa Melayu dalam kalangan pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu PSU.
3. Mengetahui pasti sama ada terdapat hubungan antara SPB dengan tahun pengajian dalam kalangan pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu PSU.

METODOLOGI

Reka Bentuk Kajian

Kajian ini bertujuan mengetahui pasti SPB pelajar prasiswazah Pengajian Bahasa Melayu di *Prince of Songkhla University, Pattani* (PSU). Kajian ini menggunakan kaedah kajian yang berbentuk kuantitatif deskriptif, iaitu melalui kaedah tinjauan. Dalam kajian ini, maklumat pelajar yang terlibat akan dikumpul melalui penggunaan instrumen borang soal selidik. Menurut Mohd Majid (2000), kaedah tinjauan merupakan kaedah yang seringkali digunakan oleh para pengkaji terutamanya dalam kajian yang berkaitan bidang pendidikan.

Populasi dan Sampel Kajian

Dalam konteks kajian ini, pemilihan saiz sampel kajian adalah berdasarkan pensampelan rawak mudah yang dilakukan terhadap 430 orang pelajar Pengajian Bahasa Melayu di PSU. Daripada jumlah tersebut, pengkaji menetapkan untuk memilih seramai 100 orang sampel sahaja. Seramai 25 orang pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU yang mewakili tahun pengajian (tahun 1 hingga tahun 4) telah dipilih.

Instrumen Kajian

Dalam kajian ini, instrumen soal selidik sebagai alat pengumpulan data. Soal selidik merupakan kaedah pengumpulan data yang paling kerap digunakan dalam kajian semasa mengenai SPB. Menurut Mohamed Amin (2000), kebanyakan kajian tinjauan yang dijalankan dalam penyelidikan SPB menggunakan instrumen soal selidik bagi menganalisis faktor-faktor yang digunakan.

Instrumen soal selidik yang digunakan oleh pengkaji diadaptasi daripada Mohamed Amin (2000) dan Zamri (2004) dan diubah suai bersesuaian dengan tajuk, elemen serta persekitaran lokasi yang dikaji. Soal selidik ini mengandungi dua bahagian. Bahagian A berkaitan demografi maklumat diri responden. Bahagian B merupakan inventori soal selidik berkaitan dengan strategi pembelajaran bahasa berdasarkan kemahiran mendengar, membaca, menulis dan bertutur. Bahagian B borang soal selidik ini diberi pilihan jawapan menggunakan lima skala Likert, iaitu Sangat Tidak Setuju (STS), Tidak Setuju (TS), Tidak Pasti (TP), Setuju (S), dan Sangat Setuju (SS).

Analisis Data

Data soal selidik dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package for Science* (SPSS) versi 23.0. Data dianalisis secara inferensi. Analisis infrensi digunakan bagi menguji hipotesis kajian yang telah dibina. Pemboleh ubah bebas dalam kajian adalah seperti lokasi kajian, jantina, dan tahun pengajian. Pemboleh ubah bersandar pula ialah strategi-strategi utama yang terdapat dalam komponen SPB. Statistik utama yang digunakan dalam kajian ini ialah ANOVA sehala, korelasi

Pearson dan ujian-t dengan menggunakan SPSS 23.0. Dalam analisis yang dijalankan, nilai aras signifikan yang dipilih ialah tahap signifikan $p < 0.5$.

Ujian kolerasi Pearson 'r' digunakan bagi melihat hubungan SPB dengan tahap pencapaian dan hubungan SPB dengan tahun pengajian. Ujian ini digunakan bagi menguji hipotesis Ho3 dan Ho4. Ujian kolerasi dalam kajian ini melihat perkaitan antara pemboleh ubah yang ditafsirkan berdasarkan indeks yang telah dinyatakan oleh Sherry (2006). Nilai kolerasi yang berlainan menunjukkan makna yang berbeza. Indeks kolerasi yang dinyatakan Sherry (2006) adalah seperti dalam Jadual 1.

JADUAL 1. Tingkat hubungan kolerasi

Pekali Korelasi (r)	Kekuatan Hubungan
± 0.70 hingga ± 1.00	Hubungan yang kuat (-/+)
± 0.30 hingga ± 0.69	Hubungan yang sederhana (-/+)
± 0.00 hingga ± 0.29	Hubungan yang lemah (-/+)

DAPATAN KAJIAN

Profil Responden Kajian

Dalam kajian ini, analisis deskriptif digunakan bagi menganalisis profil demografi responden kajian berdasarkan nilai kekerapan dan peratus dari segi jantina, tahun pengajian, dan keputusan pencapaian dalam subjek Bahasa Melayu. Sampel kajian yang terlibat dalam kajian ini terdiri daripada 100 orang pelajar prasiswazah PSU, yang mengikuti krusus pengajian bahasa Melayu. Para pelajar terdiri daripada pelajar tahun satu hingga tahun empat.

Jadual 2 menunjukkan profil atau maklumat yang jelas mengenai responden kajian. Jumlah pelajar lelaki yang terlibat dalam kajian ini adalah seramai 33 orang iaitu sebanyak (33.0%), manakala pelajar perempuan pula terdiri daripada 67 orang (66.0%). Responden kajian terdiri daripada 25 orang (25.0%) pelajar yang mewakili tahun 1 hingga 4.

Keputusan akhir semester bagi subjek Bahasa Melayu pula menunjukkan seramai 40 orang pelajar (40.0%) mencatat keputusan gred A, 47 orang pelajar mendapat keputusan atau gred B (47.0%) dan 13 orang pelajar mencatat keputusan C (13.0%).

JADUAL 2. Profil responden kajian

Item	Kategori	Bilangan	Peratus(%)
Jantina	Lelaki	33	33.0%
	Perempuan	67	67.0%
Tahun Pengajian	Tahun 1	25	25.0%
	Tahun 2	25	25.0%
	Tahun 3	25	25.0%
	Tahun 4	25	25.0%
Keputusan	A	40	40.0%
	B	47	47.0%
	C	13	13.0%

Perbezaan Strategi Pembelajaran Bahasa Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU berdasarkan Jantina

Ho1: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi SPB mengikut kemahiran bahasa yang digunakan oleh pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU berdasarkan jantina.

Bagi menjawab persoalan kajian serta menguji Ho1, ujian-*t* telah digunakan bagi mengenal pasti perbezaan skor min signifikan SPB pelajar prasiswazah pengajian Bahasa Melayu berdasarkan jantina. Jadual 3 menunjukkan analisis infrensi dengan melibatkan ujian-*t* yang telah dijalankan.

Secara keseluruhan, analisis ujian-*t* ini menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan min yang signifikan bagi SPB dalam keempat-empat kemahiran bahasa dengan faktor jantina pelajar. Oleh itu, Ho1 ini **ditolak** kerana tidak terdapat perbezaan. Hal ini bermaksud, faktor jantina tidak mempengaruhi kemahiran bahasa pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU ini. SPB tidak mempengaruhi pembelajaran Bahasa Melayu pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU.

JADUAL 3. Ujian-*t* perbezaan SPB mengikut kemahiran bahasa berdasarkan jantina pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU

SPB	Lelaki		Perempuan		t	Sig.
	Min	SP	Min	SP		
Strategi Mendengar	3.69	0.713	3.83	0.493	-0.980	0.332
Strategi Bertutur	4.09	0.493	3.97	0.396	0.388	0.700
Strategi Membaca	4.09	0.358	4.03	0.508	0.676	0.501
Strategi Menulis	4.08	0.358	3.96	0.553	1.294	0.199

Signifikan pada aras $p > 0.05^*$

Perbezaan Strategi Pembelajaran Bahasa mengikut Kemahiran Bahasa Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU berdasarkan Tahun Pengajian

Ho2: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi SPB mengikut kemahiran bahasa berdasarkan tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU.

Jadual 4 menunjukkan analisis infrensi dengan melibatkan ANOVA sehalu yang telah dijalankan. Analisis ANOVA sehalu menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan SPB mengikut kemahiran bahasa dengan tahun pengajian pelajar kecuali SPB kemahiran bertutur. SPB bagi kemahiran mendengar, membaca dan menulis mengikut tahun pengajian tidak terdapat perbezaan. Hal ini bermaksud, pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU tidak menggunakan SPB mendengar, membaca dan menulis ketika mempelajari Bahasa Melayu.

Justeru, Ho2 **ditolak** bagi SPB kemahiran mendengar, membaca dan menulis, tetapi **diterima** untuk SPB kemahiran bertutur. Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU ini banyak menggunakan SPB bertutur ketika belajar Bahasa Melayu. Nilai signifikan bagi strategi bertutur ini ialah 0.005, iaitu signifikan pada paras $p > 0.05$.

JADUAL 4. Keputusan ANOVA sehalu SPB mengikut kemahiran bahasa dengan tahun tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU

SPB	ANOVA Sehalu	Jumlah Kuasa Dua	df	Min Kuasa Dua	f	Sig.
Strategi Mendengar	Antara kumpulan	3.339	3	1.113	3.632	0.016
	Dalam kumpulan	29.417	96	0.306		
Strategi Bertutur	Antara kumpulan	2.274	3	0.758	4.565	0.005*
	Dalam kumpulan	15.937	96	0.166		
Strategi Membaca	Antara kumpulan	0.913	3	0.304	1.435	0.237
	Dalam kumpulan	20.357	96	0.212		
Strategi Menulis	Antara kumpulan	1.380	3	0.460	1.894	0.136
	Dalam kumpulan	23.308	96	0.243		

Signifikan pada paras $p > 0.05^*$

Hubungan Strategi Pembelajaran Bahasa mengikut Kemahiran Bahasa Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU dengan Tahap Pencapaian Bahasa Melayu

Ho3: Tidak terdapat hubungan yang signifikan bagi SPB mengikut kemahiran bahasa berdasarkan tahap pencapaian Bahasa Melayu Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU.

Ujian kolerasi telah digunakan bagi mengenal pasti hubungan antara strategi SPB mengikut kemahiran bahasa dengan tahap pencapaian Bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Pengajian Bahasa Melayu. Berdasarkan Jadual 5, hasil analisis kolerasi Pearson ini menunjukkan bahawa keempat-empat kemahiran bahasa (pemboleh ubah bersandar) tersebut mempunyai kekuatan hubungan negatif yang rendah. Strategi mendengar dengan tahap pencapaian ($r=-0.079$), strategi bertutur dan tahap pencapaian ($r=-0.006$), strategi membaca dan tahap pencapaian ($r=-0.196$) dan strategi menulis dan tahap pencapaian ($r=-0.073$).

Hubungan yang rendah/tidak kuat ini menunjukkan bahawa tahap pencapaian pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu tidak dipengaruhi oleh faktor SPB. Oleh itu, Ho3 ini **ditolak**. Hal ini bermakna tidak terdapat hubungan yang signifikan bagi SPB mengikut kemahiran bahasa berdasarkan tahap pencapaian Bahasa Melayu Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU. Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU tidak menggunakan SPB mengikut kemahiran bahasa dalam mempertingkatkan tahap pencapaian mereka dalam pembelajaran Bahasa Melayu.

JADUAL 5. Ujian kolerasi antara SPB mengikut kemahiran bahasa dan tahap pencapaian Bahasa Melayu pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU

Hubungan	Tahap Pencapaian		
	Kolerasi Pearson	Sig.	Interpretasi
Strategi Mendengar	-0.079	0.437	Rendah
Strategi Bertutur	-0.066	0.512	Rendah
Strategi Membaca	-0.196	-0.051	Rendah
Strategi Menulis	-0.073	0.472	Rendah

Signifikan pada aras $p>0.05^*$

Hubungan Strategi Pembelajaran Bahasa mengikut Kemahiran Bahasa Melayu mengikut Tahun Pengajian Pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU

Ho4: Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara SPB mengikut kemahiran Bahasa Melayu berdasarkan tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU.

Ujian kolerasi telah digunakan bagi mengenal pasti hubungan antara SPB berdasarkan tahun pengajian dalam kalangan pelajar. Hasil analisis ujian kolerasi antara SPB berdasarkan tahun pengajian menunjukkan strategi bertutur, membaca dan menulis mempunyai kekuatan hubungan positif yang rendah, iaitu bagi strategi bertutur dengan tahun pengajian ($r=0.224$), strategi membaca dengan tahun pengajian ($r=0.110$), dan strategi menulis dengan tahun pengajian ($r=0.122$).

Bagi strategi mendengar pula, pemboleh ubah tersebut mempunyai kekuatan hubungan negatif yang rendah dengan nilai ($r=-0.12$). Hasil ujian kolerasi ini menunjukkan bahawa tidak terdapat hubungan yang signifikan bagi SPB berdasarkan tahun pengajian dengan kemahiran bahasa pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU ini. Dengan ini, Ho4 **ditolak**.

Hal ini bermakna SPB pelajar Pengajian Bahasa Melayu ini tidak dipengaruhi oleh faktor tahun pengajian dan kemahiran bahasa yang digunakan. Terdapat banyak faktor lain yang mempengaruhi SPB mengikut kemahiran bahasa dengan tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU berkenaan.

JADUAL 6. Ujian kolerasi antara SPB mengikut kemahiran bahasa berdasarkan tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU

Hubungan	Tahun Pengajian		
	Kolerasi Pearson	Sig.	Interpretasi
Strategi Mendengar	-0.12	0.904	Rendah
Strategi Bertutur	0.224	0.025	Rendah
Strategi Membaca	0.110	0.278	Rendah
Strategi Menulis	0.122	0.228	Rendah

Signifikan pada aras $p>0.05^*$

PERBINCANGAN

Strategi Pembelajaran Bahasa dengan Jantina Pelajar

Dapatan kajian menunjukkan bahawa Ho1 ditolak, iaitu faktor jantina pelajar Pengajian Bahasa Melayu di *Prince of Songhla University* (PSU) tidak mempengaruhi strategi pembelajaran bahasa (SPB) mengikut empat kemahiran bahasa. Dapatan kajian ini bertentangan/tidak selari dengan kajian Wharton (2000). Kajian Wharton mendapati pelajar lelaki juga didapati lebih menggunakan SPB berbanding pelajar perempuan.

Dari segi kemahiran bahasa pula, terdapat perbezaan min yang signifikan bagi SPB kemahiran mendengar dan bertutur. Pelajar lelaki dilihat lebih banyak menggunakan SPB kemahiran mendengar dan bertutur berbanding pelajar perempuan. Dapatan ini juga bertentangan/tidak selari dengan kajian Zamri (2015) terhadap lapan pelajar tingkatan 4 yang mempelajari Bahasa Melayu. Pelajar lelaki lebih banyak menggunakan tema SPB ketika di dalam kelas, di luar kelas, dan untuk peperiksaan berbanding pelajar perempuan. Pelajar lelaki juga lebih banyak menggunakan SPB bagi kemahiran mendengar dan menulis, manakala pelajar perempuan pula lebih banyak menggunakan strategi dalam kemahiran membaca.

Hasil kajian yang dilakukan Oktay Aslan (2009), Bovianic dan Sindik (2011) dan Zahra, Pantea dan Afshin (2014) melaporkan terdapat perbezaan signifikan, iaitu pelajar perempuan lebih kerap menggunakan strategi pembelajaran berbanding lelaki. Hal ini menunjukkan bahawa pelajar perempuan lebih memberi tumpuan untuk menggunakan SPB dalam keempat-empat kemahiran bahasa dengan lebih baik.

Rumusannya, faktor jantina pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU tidak mempengaruhi SPB dalam keempat-empat kemahiran bahasa. Terdapat faktor-faktor lain yang mempengaruhi SPB pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU ini seperti faktor kepentingan subjek Bahasa Melayu itu, Bahasa Melayu bukan lagi bahasa utama orang Melayu selatan Thailand, faktor pekerjaan dan ekonomi di selatan Thailand dan sebagainya. Hal ini diakui sendiri oleh Worawit (1999) yang berpendapat dasar kerajaan Thailand yang mengutamakan bahasa Thailand telah menyebabkan Bahasa Melayu terus terpinggir di selatan Thailand.

Strategi Pembelajaran Bahasa dengan Tahun Pengajian

Dapatan kajian menunjukkan bahawa Ho2 ditolak bagi SPB kemahiran mendengar, menulis dan bertutur, tetapi diterima bagi SPB kemahiran bertutur. Sementara Ho4 pula menunjukkan tidak ada hubungan SPB dengan tahun pengajian pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU. Oleh itu Ho4 ditolak kerana tidak ada hubungan SPB dengan tahun pengajian pelajar.

Dapatan kajian ini juga dilihat bertepatan dengan hasil kajian yang dijalankan oleh Zamri (2015) yang mendapati tidak ada hubungan antara SPB dengan pencapaian akademik. Hubungan yang diperoleh mereka adalah negatif dan ini bermakna para pelajar mengamalkan SPB yang tinggi memperoleh pencapaian yang rendah, manakala pelajar yang mengamalkan SPB yang rendah memperoleh pencapaian yang tinggi. Hal ini jelas menunjukkan, SPB tidak memberikan pengaruh yang jelas terhadap pencapaian akademik pelajar mengikut tahun pengajian.

Oxford dan Nyikos (1989) mendapati tempoh tahun pengajian pembelajaran mempengaruhi penggunaan SPB. Mereka mendapati pelajar bahasa asing yang mempelajari bahasa baharu untuk sekurang-kurangnya selama empat atau lima tahun akan menggunakan strategi berorientasikan komunikasi secara signifikan dan lebih kerap berbanding pelajar yang kurang tempoh pembelajarannya daripada jangka masa tersebut. Hal ini terdapat perbezaan yang signifikan dengan kajian yang telah dijalankan oleh pengkaji. Dapatan yang diperoleh pengkaji menunjukkan SPB yang digunakan oleh pelajar tahun 4 adalah rendah. Hal ini boleh disimpulkan bahawa, pelajar masih belum menggunakan dan mempunyai pengalaman yang luas dalam penggunaan Bahasa Melayu mengikut empat kemahiran bahasa tersebut.

Rumusannya ialah faktor tahun pengajian tidak mempengaruhi SPB mengikut kemahiran bahasa pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU. Terdapat faktor-faktor lain seperti yang mempengaruhi SPB menikut kemahiran bahasa pelajar-pelajar ini. Antaranya adalah seperti faktor motivasi dalam mempelajari Bahasa Melayu. Hal ini kerana Bahasa Melayu merupakan bahasa asing di selatan Thailand.

Walaupun pelajar-pelajar ini merupakan orang Melayu, tetapi mereka lebih fasih bertutur dalam Bahasa Thailand berbanding Bahasa Melayu. Bahasa Melayu di selatan Thailand tidak lagi menjadi bahasa pertuturan formal dan tidak formal. Bahasa Melayu hanya dituturi oleh generasi tua, manakala generasi muda orang Melayu selatan Thailand lebih banyak bertutur Bahasa Thailand. Hal ini diakui sendiri oleh Woramit (1999) yang menyatakan dasar bahasa negara Thailand telah menyebabkan Bahasa Melayu semakin terpinggir dan kurang dituturkan oleh generasi muda orang Melayu selatan Thailand.

Strategi Pembelajaran Bahasa dengan Tahap Pencapaian

Berdasarkan hubungan SPB dengan pencapaian akademik, dapatan menunjukkan tidak terdapat hubungan SPB mengikut kemahiran bahasa dengan pencapaian akademik pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU. Analisis tersebut mendapati SPB tidak dipengaruhi oleh pencapaian pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu. SPB tidak mempengaruhi pelajar dalam mempertingkatkan pencapaian akademik mereka dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Dapatan ini bertentangan dengan kajian Zamri (2015) yang menyatakan bahawa terdapat kolerasi antara SPB dengan pencapaian akademik pelajar. Pelajar yang banyak menggunakan SPB Melayu lebih berjaya dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Dapatan yang sama juga ditemui dalam kajian Noor Zuhidayah dan Siti Saniah (2015) yang mendapati pelajar warga asing kerap menggunakan SPB Melayu, terutama dalam kalangan pelajar lelaki. Hal secara tidak langsung membantu mereka mencapai keputusan yang baik dalam pembelajaran Bahasa Melayu.

Sebagai rumusan, pencapaian Bahasa Melayu pelajar Pengajian Bahasa Melayu di PSU tidak dipengaruhi oleh faktor SPB yang digunakan. SPB mengikut empat kemahiran bahasa tersebut tidak memberi kesan kepada pencapaian pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu. Pelajar Pengajian Bahasa Melayu ini menggunakan pelbagai SPB dalam menguasai Bahasa Melayu dengan baik, di samping menggunakan strategi yang terdapat empat-empat kemahiran bahasa tersebut.

IMPLIKASI KAJIAN

Melalui kajian ini, penggunaan SPB dalam kalangan pelajar PSU adalah perlu didedahkan dengan lebih jelas kepada mereka. Hal ini kerana, kepelbagaian penggunaan SPB dengan baik mampu untuk membantu para pelajar menguasai Bahasa Melayu dengan lebih baik. Dalam hal ini juga, tenaga pengajar khususnya perlu memainkan peranan penting dengan membuat pendedahan dengan lebih jelas mengenai penguasaan Bahasa Melayu dan SPB yang betul dalam kalangan pelajar yang mempelajari Bahasa Melayu sebagai bahasa kedua mereka.

Pendedahan yang jelas oleh tenaga pengajar membantu meningkatkan pemahaman pelajar kerana, tenaga pengajar mempunyai pengaruh yang besar dalam proses pembelajaran bahasa pelajar dengan harapan dapat membimbing dan menyampaikan ilmu pengetahuan dengan betul. Zamri, Ruslin dan Mohamed Amin (2015) bersetuju tentang besarnya pengaruh guru terhadap pelajar sama ada dari segi sikap, pencapaian, aspirasi dan motivasi. Awang Sariyan (2011) turut menjelaskan bahawa pengajar yang berkesan dalam pengajaran Bahasa Melayu kepada penutur asing ialah pengajar yang bersedia memahami latar sosiobudya, sistem nilai dan sistem bahasa ibunda pelajarannya. Dapatan kajian ini juga dapat merumuskan bahawa:

1. Tenaga pengajar perlu mengenal pasti terlebih dahulu persekitaran pelajar dan kemudian merangka aktiviti pengajaran dan pembelajaran yang bersesuaian dengan pelajar untuk mempelajari Bahasa Melayu.
2. Tenaga pengajar perlu memberi pendedahan mengenai penguasaan Bahasa Melayu dengan lebih berkesan.
3. Tenaga pengajar perlu memberi pendedahan mengenai SPB mengikut empat kemahiran bahasa agar mudah untuk mereka mempelajari Bahasa Melayu.
4. Tenaga pengajar perlu merangka aktiviti yang melibatkan pelajar dengan menerapkan kepelbagaian strategi belajar yang mampu membuka minda pelajar Pengajian Bahasa Melayu untuk berminat belajar Bahasa Melayu.
5. Penguasaan Bahasa Melayu penting dalam kalangan pelajar PSU kerana ia bukan untuk pencapaian akademik semata-mata, malah

untuk persekitaran kehidupan sosial dan agama mereka.

6. Pendedahan SPB yang tepat dapat dijadikan satu wacana ilmu dalam kalangan pelajar Melayu selatan Thailand untuk belajar Bahasa Melayu dengan mudah dan cepat.

KESIMPULAN

Kajian ini telah membincangkan hasil kajian dengan menyeluruh tentang SPB yang digunakan dalam kalangan pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU. Terdapat perbezaan penggunaan SPB berdasarkan jantina yang menunjukkan strategi mendengar dan bertutur mencatatkan pelajar lelaki lebih kerap menggunakan strategi tersebut berbanding pelajar perempuan. Strategi membaca dan menulis menunjukkan pelajar perempuan lebih menguasai.

Aspek yang dibincangkan juga menunjukkan tidak terdapat hubungan antara SPB dengan tahap pencapaian serta tahun pengajian dalam kalangan pelajar. Dapatan kajian ini juga menunjukkan penggunaan SPB yang sesuai akan membantu pelajar menguasai pembelajaran Bahasa Melayu dengan lebih mudah. Peranan tenaga pengajar penting bagi melahirkan pelajar Pengajian Bahasa Melayu PSU yang menguasai Bahasa Melayu dengan baik, di samping meningkatkan pencapaian dalam ujian.

Kajian ini diharapkan dapat dijadikan panduan dan rujukan kepada tenaga pengajar untuk memberi pendedahan mengenai penguasaan Bahasa Melayu serta penggunaan SPB yang berkesan bagi melahirkan pelajar yang cemerlang bahasa. Sokongan tenaga pengajar di PSU dapat meningkatkan lagi sikap, pengetahuan dan kesediaan pelajar untuk menggunakan strategi pembelajaran yang betul bagi meningkatkan penguasaan Bahasa Melayu mereka.

RUJUKAN

- Abu Talib Abdullah.1998.Gaya dan strategi pembelajaran bahasa Melayu di kalangan pelajar tingkatan 4 daerah Johor Bharu. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ab. Razak Ab. Karim & Muhammad Saiful Haq Hussin.2011. Tahap penguasaan bahasa Melayu pelajar di Islamic Santitham

Foundation Scholl. *Jurnal Pengajian Bahasa Melayu*, 22.

- Ahmad Fathy al-Fatani. 2012. Dilema basa Yawi di selatan Thai: Antara kesetiaan bahasa dan cabaran semasa. *Jurnal Melayu*, (9): 99-112.
- Anida Abdul Rahim. 2003. Strategi pembelajaran bahasa Arab di kalangan pelajar Melayu. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.
- Awang Sariyan. 2011. Pendidikan bahasa Melayu dalam pembentukan jati diribangsa: Pengajaran seni bahasa untuk penghayatan bahasa kepada pelajarasing. Persatuan Pendidikan Bahasa Melayu Malaysia, Jabatan PendidikanNegeri Terengganu dan Dewan Bahasa dan Pustaka Wilayah Timur pada 14-16Mac 2011.
- Chamot, A.U & O'Malley, J.M. 1994. *The CALLA Handbook: Implementing the cognitive academic language learning approach*. White Plains, NY:Addison Wesley Longman.
- Che Zanariah Che Hassan & Fadzilah Abd Rahman. 2011. Pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran kemahiran menulis di sekolah rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 1 (1): 67-87.
- Chua Yan Piaw. 2006a. *Kaedah dan statistik penyelidikan: Buku 1*.Selangor: McGraw Hill (M) Sdn. Bhd.
- Chua Yan Piaw. 2006b. *Kaedah dan statistik penyelidikan: Buku 2*. Selangor: McGraw Hill (M) Sdn. Bhd.
- Djusmalinar. 2007. Bahasa Melayu di Universiti Thailand. *Berita Harian*.
- Ellis, R. 1994. *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Fa'izah Abd. Manan, Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. 2009. Penyelidikan strategi pembelajaran bahasa sebagai bahasa asing dalam kalangan pelajar luar negara. *Prosiding Seminar Pendidikan Serantau Ke-4*, 259-268. Bangi: Penerbit Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Fathiyah Chapakia. 2008. Amalan pengajaran bahasa Melayu di Sekolah Agama Rakyat Selatan Thailand: Kajian kes di Sekolah Muslim Phatanasad. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.
- Griffith, C. 2003. Language learning strategy use and proficiency: The relationshipbetween pattern of reported language learning strategy

- (LLS) use by speakers of other language (SOL) and proficiency with implication for the teaching and learning situation. Tesis Doktor Falsafah. University of Auckland, New Zealand.
- Hasni Zakaria & Novel Lyndon. 2014. Identiti budaya dan bahasa etnik Melayu The Saban Takbai, Selatan Thailand: Satu analisis fenomologi. *Geofaria Online Malaysian Journal of Society and Space*, 10 (6): 148-155.
- Krashen, S. 1985. *Second language acquisition and second language learning*. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R.V & Morgan, D.W. 1970. Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3): 607-610.
- Manprit Kaur & Mohamed Amin Embi. 2011. Language learning strategies employed by primary school students. *European Journal of Education Studies*, 3(3).
- Mohamed Amin Embi. 1996. Language learning strategies employed by secondary school students English as a foreign language in Malaysia. Tesis Doktor Falsafah. School of Education, University of Leeds.
- Kamarul Shukri Mat The & Mohamed Amin Embi. 2010. *Strategi pembelajaran bahasa*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Mohamed Amin Embi & Mohd Zaki Mohd Amin. 2010. *Strategies for successful English language learning*. Selangor: Karisma Publication Sdn. Bhd.
- Mohd Nazali Abu Bakar, Mohamed Amin Embi & Zamri Mahamod. 1999. Hubungan antara penggunaan strategi pembelajaran bahasa Melayu dengan pemboleh ubah jantina, etnik, pencapaian bahasa dan status sosioekonomi pelajar. *Jurnal Teknologi*, 31 (E): 43-62.
- Nisbet, J.D. & Shucksmith. 1986. *Learning strategies*. Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Noor Zuhidayah Muhd Zulkifli & Siti Saniah Abu Bakar. 2015. Perbezaan penggunaan strategi pembelajaran bahasa Melayu dalam kalangan pelajar di Jerman berdasarkan jantina. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 5 (1): 61-70.
- Norizah Ardi. 2005. Sikap terhadap bahasa Melayu dan penggunaannya di kalangan pelajar Universiti Selatan Thailand. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya.
- Radha Nambiar, Noraini Ibrahim & Pramela Krish. 2008. Penggunaan strategi pembelajaran bahasa dalam kalangan pelajar tingkatan dua. *Jurnal E-Bangi*, 3 (3) Dis.
- Rubin, J. 1975. What the good language learner can teach us. *TESOL Quarterly*, 9 (1): 41-51.
- Stern, H.H. 1975. What can we learn for the good language learners? *Canadian Modern Language Review*, 31(3): 417-431.
- Siti Saniah Abu Bakar. 2011. Strategi pembelajaran bahasa Melayu pelajar asing di Malaysia. *Prosiding Seminar Antarabangsa Linguistik dan Pembudayaan ke VII (SAL PBM VII)*, 455-463.
- Woramit Baru. 1999. Dasar kerajaan dan kesannya terhadap bahasa Melayu di negara Thai. Tesis Doktor Falsafah. Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya.
- Yong Chyn Chye, Siti Saniah Abu Bakar, Chan Tze Haw & Vijayaletchumy. 2010. Strategi pelajar antarabangsa belajar Bahasa Melayu di institusi pengajian tinggi. *Proceeding of the 4th International Conference on Teacher Education; Teacher Education in Developing National Characters and Cultures*. Jakarta: Universiti Pendidikan Indonesia.
- Zamri Mahamod. 2004. Strategi pembelajaran bahasa Melayu di kalangan pelajar Melayu sekolah menengah. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Zamri Mahamod, Jamaludin Badusah, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff, Mohamed Amin Embi & Sharala Subramaniam. 2014. Penggunaan dan kekerapan strategi pembelajaran bahasa Melayu dalam kalangan pelajar wargenegara asing. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 4 (2): 25-35.
- Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. 2005. *Penggunaan strategi pembelajaran bahasa untuk menguasai kemahiran membaca*. *Jurnal Teknologi*, 42 (E): 1-18.
- Zamri Mahamod. 2012. *Inovasi dan P&P dalam pendidikan bahasa Melayu*. Tanjung Malim: Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. 2005. Strategi pembelajaran bahasa Melayu mengikut jantina di luar kelas. *Jurnal Pendidikan*, 30: 51-73.

Zamri Mahamod. 2015. *Strategi pembelajaran inventori cara belajar bahasa Melayu*. Dewan Bahasa dan Pustaka. Kuala Lumpur.